

ΜΕΝΙΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΩΝ 380.000 ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ

ΠΟΡΦΥΡΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Πορφυρός κώδικας**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μένιος Σακελλαρόπουλος
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κατερίνα Δουρίδα
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Μένιος Σακελλαρόπουλος, 2023
© Φωτογραφίες εξωφύλλου: Karina Vegas/Arcangel,
Nejdet Duzen/Shutterstock Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις Λιβάνη, 2012
Δεύτερη έκδοση: Εκδόσεις Ψυχογιός, Απρίλιος 2023

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-5012-4
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-5013-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 Publishers since 1979

Έδρα:	Head Office:
Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκν 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550	Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΜΕΝΙΟΣ
ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΟΡΦΥΡΟΣ
ΚΩΔΙΚΑΣ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

- 20 χρόνια ταξίδια με τον Παναθηναϊκό*, Λιβάνης, 2003
Ολυμπιάδα, Ιστορία και θρύλοι, Λιβάνης, 2004
The game boy – Το μοιραίο 10, Λιβάνης, 2006
Θα πεθάνεις, ρε, Λιβάνης, 2007
Η νύχτα της Λώρας, Λιβάνης, 2008
Μαύρο φιλί, Λιβάνης, 2009
Φεγγάρι από πέτρα, Λιβάνης, 2010
Δύο μαύρα πουκάμισα, Λιβάνης, 2011
Ένοχες ζωές, Λιβάνης, 2013
Η παγίδα των χρωμάτων, Λιβάνης, 2014

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

- Το σημάδι*, 2015
Δεκατρία κεριά στο σκοτάδι, 2016
Ο χορός των συμβόλων, 2017
Η πυραμίδα της οργής, 2018
Πικρό γάλα, 2019
Τα δεκαέξι γράμματα, 2020
Το κορίτσι της στάχτης, 2021
Ενός λεπτού σιγή, 2022

*Στη φεγγοβόλα κι οσμηρή Πάτμο,
που απογειώνει νου και καρδιά δίνοντας χρυσάφι.
Στην Αγγελική, τον Γιώργο και την Κορίνα,
που με διατηρούν έφηβο δίνοντας μάλαμα...*

Ο ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Μύριζε γιασεμί κι αρμύρα όλος ο τόπος μέσα και γύρω από το κάστρο. Ήταν ολάκερο βουτηγμένο στην ιστορία. Κι αυτά τα τείχη, που έφταναν τα δεκαπέντε μέτρα, τα είχαν αγγίξει εκατομμύρια άνθρωποι, πλούσιοι και φτωχοί, σπουδαγμένοι κι αμόρφωτοι, βασιλιάδες κι αυτοκράτορες κι επιδρομείς, άσπλαχνοι κι ευσπλαχνικοί, ευλαβικοί κι ανόσιοι, προφήτες και ληστές, πειρατές, ιππότες, άρπαγες και προστάτες ιερών, άλλοι του Θεού και άλλοι του Διαβόλου...

Το κάστρο... Στέκει εκεί σχεδόν χίλια χρόνια, κι έγινε κι αυτό άνθρωπος, άνθρωπος στωικός, π' αντέχει φως και σκοτάδι, ήλιο και πλημμύρα, νερό κι αλάτι, ζέστη και κρύο, όλα αδιαμαρτύρητα κι αγόγγυστα, δίχως να λυγίσει ποτέ, στιβαρό στους αιώνες, αμίλητο, ένας βράχος ιερότητας και ευλάβειας. Αν μπορούσε να μιλήσει, να πει έστω λίγα απ' όσα διαδραματίστηκαν εκεί, δίπλα του, μπροστά του... Να μιλούσαν με τα πέτρινα χείλη τους οι καστρόπορτες και να ιδρώσει ο κόσμος...

Γαληνεμένο, δίχως καν ν' ανασαίνει, άπλωνε το δίχτυ προστασίας του σ' όλους, σώζοντας ψυχές και σώματα.

Έτσι κάνει ακόμα. Κι οι χτίστες του, αυτοί που μάτωσαν χέρια και κορμιά για να το τελειώσουν, αλλά κι οι μοναχοί που το οχύρωσαν και το κατοίκησαν, έδωσαν την ευλογία

τους, κι έτσι το άφησαν στους χρόνους. Για να κόβει την ανάσα στον επισκέπτη, αναγκάζοντάς τον να σηκώσει το βλέμμα στον ουρανό.

Έσωσε λοιπόν ψυχές και ζωές, κι έτσι στάθηκε αιώνες στην ιερή μοναξιά του. Αυτό το δέος ένιωθε κι ο Χριστόδουλος Παυλίδης κάθε μέρα που ανηφόριζε τα σοκάκια για να μπει μέσα, να διασχίσει τα δρομάκια με τα μικρά μαγαζάκια και να φτάσει στο μοναστήρι, όπου περνούσε τις περισσότερες ώρες της μέρας του, καμιά φορά και της νύχτας του. Πριν χωθεί στους θησαυρούς του, πάντα έριχνε μια ματιά στο πέλαγο, αγναντεύοντας από ψηλά τη Σκάλα, που έμοιαζε με ζωγραφιά του Θεού. Τον γέμιζε αυτή η εικόνα· κι αυτή κουβαλούσε στον ξύπνο και στον ύπνο του.

Δεν είχε όρεξη όμως για πολλές κουβέντες. Ποτέ δεν είχε, θαρρείς και γεννήθηκε για να μετράει τα λόγια του. Με το ζόρι έλεγε πέντε λέξεις, κι αυτές όποτε ήταν απαραίτητο ή δεν μπορούσε να το αποφύγει. Από μικρό παιδί ήταν ασκητικός, λες και είχε εντρυφήσει στους μυστικούς κώδικες του μοναστηριού του νησιού του, της Ιεράς Μονής του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, μνημείου παγκόσμιας κληρονομιάς, μαγνήτη για εκατομμύρια πιστούς προσκυνητές, αλλά και λάτρεις της ιστορίας. Οι παλιοί εκεί στην Πάτμο δεν τον θυμούνταν ποτέ να παίζει μπάλα ή άλλα παιχνίδια με τα υπόλοιπα παιδιά, συμμαθητές του ή μεγαλύτερους. Πάντα ταξίδευε με τον νου, χωμένος στα βιβλία του, αυτά με τα οποία μπορούσε να αποδράσει από τα στενά όρια του νησιού. Είχε συνηθίσει πια να τον κοροϊδεύουν οι άλλοι. Και μέχρι που τελείωσε το λύκειο, τον συνόδευε ένα και μόνο επίθετο: «φυτό».

Όμως εκείνος ευωδιάζε και στην τάξη του και παντού, αφού ήταν πολύ ξεχωριστό παιδί. Ο πατέρας του, ο Θεολό-

γος Παυλίδης, ήταν ένας ταπεινός ψαράς που μεγάλωσε με όλες τις παραδόσεις του νησιού, κυρίως τις θρησκευτικές. Και σ' αυτές, τουλάχιστον στην οικογένεια Παυλίδη, δε χωρούσαν πολλά χωρατά και «μπάλες» ή «ψεύτικοι παράδεισοι», όπως χαρακτηριστικά τους αποκαλούσε ο πάτερ φαμίλιας, ο παππούς. Ο παππούλης του, λοιπόν, Χριστόδουλος με τ' όνομα, παπάς στην εκκλησία του Ευαγγελισμού στον Κάμπο, έγινε με τα χρόνια ιερέας στο ιερό σπήλαιο της Αποκάλυψης. Έτσι, απ' αυτόν πήρε όχι μόνο το όνομα, αλλά και τη χάρη. Ο Θεολόγος, ο πατέρας του, ήθελε να τον δει στη Θεολογική Σχολή, «και μετά ό,τι πει ο Θεός, γιε μου», όπως συνήθιζε να του λέει. Μα εκείνος, ο μικρός Χριστόδουλος, ονειρευόταν τέχνες και πίνακες ζωγραφικής, αλλά και αγιογραφίες. Ποτέ δεν αρνήθηκε να ψάλλει, και με τα χρόνια –λόγω της εξαισίας βαθιάς φωνής του– έγινε ο βασικός ψάλτης στην Αποκάλυψη, προλαβαίνοντας για λίγο και τον παππού του να ιερουργεί.

Πέρα από το κοφτερό μυαλό του, η φωνή του ήταν ό,τι καλύτερο διέθετε – γιατί με τα υπόλοιπα είχε πρόβλημα... Ο καθρέφτης του μπορούσε να του πει ωμή την αλήθεια. Ήταν από μικρός άσχημο παιδί, πολύ λεπτό, σχεδόν ξερακιανό· και μεγαλώνοντας και ψηλώνοντας πολύ, άρχισαν να τον φωνάζουν «ψηλοέλεκα». Τα μάτια του ήταν δυο κλειστές και σκοτεινές κουμπότρυπες· το σαγόνι του αρκετά έντονο, με αποτέλεσμα τα κορίτσια να τον κοροϊδεύουν, είτε πίσω από την πλάτη του είτε ακόμα και μπροστά του. Και μ' αυτό το σύμπλεγμα από σπυριά ακμής στο πρόσωπο γινόταν ως και αποκρουστικός...

Ίσως και λόγω της εξωτερικής του εμφάνισης να στράφηκε ο Χριστόδουλος στα βιβλία και στο διάβασμα, απέχοντας

συνειδητά από όλα τα υπόλοιπα. Δεν τον απασχολούσε καθόλου να βρει κορίτσι, ήδη από έφηβο. Δεν περιλαμβανόταν στα ενδιαφέροντά του. Κι αυτό είχαν να το λένε όλοι – σίγουρα πίσω από την πλάτη του. Έτσι, διψασμένος μόνο για γνώση, φρόντισε να ακονίσει το πνεύμα του διαβάζοντας συνεχώς. Κι όχι μόνο τα μαθήματά του, που για εκείνον ήταν παιχνιδάκι, αλλά και πολλά εξωσχολικά βιβλία, με αποτέλεσμα να ξεχωρίζει σε μεγάλο βαθμό από τους συνομηλίκους του. Αν και είχε σαφή κλίση στα φιλολογικά μαθήματα, όπου ήταν ασυναγώνιστος, τα κατάφερε εξίσου καλά και στα πρακτικά, φυσικομαθηματικά και χημεία, με εξαιρετικές επιδόσεις. Παρά τις πιέσεις του πατέρα του να ακολουθήσει τη Θεολογική Σχολή, ο δρόμος του ήταν ξεκάθαρος, στο δικό του το μυαλό τουλάχιστον, πολύ πριν υλοποιήσει τους στόχους του. Μπήκε από τους πρώτους στη Φιλοσοφική Σχολή της Αθήνας και, σταδιακά, διέπρεψε στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, αφού ήταν και το αντικείμενο που τον γοήτευε.

Οι γονείς του δεν μπόρεσαν να καμαρώσουν τη σπουδαία του εξέλιξη. Λίγο πριν πάρει το πτυχίο, ο πατέρας του έφυγε από οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου, μέσα στη λατρεμένη του βάρκα, γυρίζοντας από μια ψαριά και σε λιγότερο από χρόνο ακολούθησε κι η μάνα του, χτυπημένη από την επάρατη νόσο.

Ο Χριστόδουλος ζύγισε καλά την κατάσταση μέσα του. Από τη μία ήθελε να γυρίσει στην αγαπημένη του Πάτμο, να διοριστεί στο λύκειο και παράλληλα να φροντίζει την πατρική γη. Από την άλλη όμως επιθυμούσε σφοδρά να ανοίξει κι άλλο τους ορίζοντές του, να γνωρίσει και να μάθει περισσότερα πράγματα.

Αυτή η μεγάλη του επιθυμία μέτρησε στην τελική του από-

φαση. Έτσι, βρέθηκε με υποτροφία στο Ινστιτούτο Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, κυνηγώντας μια προοπτική που έμοιαζε άπιαστη. Βλέποντας τα προσόντα του, οι καθηγητές του τον έστειλαν να εργαστεί αμέσως στην περίφημη Temple Gallery αλλά και στο Τμήμα Εικόνων του οίκου Sotheby's του Λονδίνου, κάτι που ο Χριστόδουλος δε θα μπορούσε να φανταστεί ούτε στα πιο τρελά του όνειρα.

Με αυτή του τη διαδρομή θα μπορούσε να κάνει σημαντική καριέρα και να εργαστεί όπου επιθυμούσε. Όμως ο ίδιος πίστευε ότι δεν ήταν πλασμένος για να σταδιοδρομήσει στο εξωτερικό. Και οι συγκυρίες έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη μετέπειτα πορεία του.

Ένα καλοκαίρι που πήγε στην Πάτμο, συνάντησε έναν καθηγητή του από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και, φυσικά, προσφέρθηκε να τον ξεναγήσει, αλλά και να τον ακολουθήσει στις μελέτες του στην απίστευτα πολύτιμη βιβλιοθήκη της Μονής του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, όπου φυλάσσονται θησαυροί που κόβουν την ανάσα. Την επισκέπτονταν συχνά βυζαντινολόγοι, ιστορικοί, λέκτορες και καθηγητές σπουδαίων πανεπιστημίων, αλλά και συγγραφείς απ' όλο τον κόσμο, καθώς τους δινόταν η δυνατότητα να μελετήσουν και να κρατήσουν σημειώσεις από όσα αριστουργήματα επιτρέπεται να δουν. Εκεί ο Χριστόδουλος γνώρισε πολλούς καθηγητές, ανάμεσά τους και μερικούς Έλληνες. Ένας απ' αυτούς, ο Ιωάννης Μαυρουδής, άνθρωπος με κύρος και, όπως αποδείχτηκε, με πολλές γνωριμίες, ενθουσιασμένος από τις γνώσεις και το ήθος του νεαρού Παυλίδη, τον ρώτησε αν θα ήθελε να εργαστεί μόνιμα στη βιβλιοθήκη, αξιοποιώντας την πείρα που είχε αποκτήσει στο εξωτερικό. «Γιατί να χάνονται τα λαμπρά ελληνικά μυαλά και να προσφέ-

ρουν έξω τις υπηρεσίες τους;» ήταν το απλό ερώτημα που του ήρθε αμέσως στο μυαλό.

Κι αυτό το ερώτημα απαντήθηκε πολύ σύντομα, όταν σε πρωτόγνωρους χρόνους για τα ελληνικά δεδομένα τού έγινε επίσημη πρόταση να αναλάβει τη διοίκηση και την οργάνωση της ιστορικής βιβλιοθήκης.

Ο Χριστόδουλος ούτε που το σκέφτηκε. Τον αρρώσταινε ο μουντός και βροχερός καιρός του Λονδίνου, τον ενοχλούσε η έλλειψη της θάλασσας και του ήλιου, όπως έλεγε στις ελάχιστες παρέες του, κι έτσι δέχτηκε αμέσως και επέστρεψε στο αγαπημένο του νησί.

Όχι ότι άλλαξε συνήθειες γυρίζοντας στη γενέθλια γη. Παρέμεινε ολιγόλογος και εσωστρεφής, όπως ήταν από μικρό παιδί.

Οι περισσότεροι στο νησί τον θεωρούσαν απρόσιτο, ενώ κάποιοι πολύ μυστήριο, έως και αντικοινωνικό.

Δούλευε περισσότερες από δέκα ώρες στη βιβλιοθήκη του μοναστηριού, και τον λιγοστό ελεύθερο χρόνο του προτιμούσε να μένει κλεισμένος στο σπίτι του στη Χώρα, συνεχίζοντας στην ουσία τη δουλειά. Κρατούσε σημειώσεις για όσα έκρινε ότι έχρηζαν βελτίωσης στη βιβλιοθήκη, αφού για πολλά χρόνια δεν είχαν γίνει κάποιες απαραίτητες, κατά τη γνώμη του, εργασίες. Σκόπευε να οργανώσει καλύτερα τη συλλογή των σπάνιων χειρογράφων και των παλαιτύπων, γενικά όλων των βιβλίων, κωδικοποιώντας τα σε ειδικά έντυπα να συντηρήσει τα πιο φθαρμένα απ' αυτά και να περάσει σε μικροφίλμ όλα όσα περιείχε η βιβλιοθήκη, ώστε να είναι εύκολο για τους μελετητές να ανατρέχουν σε ό,τι επιθυμούσαν. Επέμενε ιδιαίτερα να είναι τα πάντα αρχειοθετημένα και τοποθετημένα κατ' αύξοντα αριθμό. Αλλά τη μεγάλη του μάχη

την έδωσε για κάτι που τον έκανε έξω φρενών όταν ανέλαβε το πόστο του στη βιβλιοθήκη. Τότε λοιπόν ανακάλυψε, μένοντας εμβρόντητος, ότι μέσα σ' αυτή τη μοναδική κιβωτό ιστορίας και γνώσης δεν υπήρχαν ούτε κάμερες ασφαλείας ούτε πυρασφάλεια! Από μια αβλειψία ή από ένα τυχαίο βραχυκύκλωμα τα πάντα θα μπορούσαν να γίνουν στάχτη, και να καταστραφούν θησαυροί που άντεξαν χίλια πεντακόσια χρόνια! Γιατί είχε και τέτοιους η βιβλιοθήκη. Και η αλήθεια είναι ότι βρίσκονταν στο έλεος του Θεού και, δυστυχώς, των ανθρώπων.

Αντιμετώπισε τη δουλειά του με ιερό πάθος, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες με τις οποίες δεν ασχολήθηκε ποτέ το επίσημο κράτος. Μέχρι που είχε στείλει κάμποσες επιστολές στη Βοδλείανη Βιβλιοθήκη της Οξφόρδης, υπενθυμίζοντας ότι έχουν ακόμα στα χέρια τους έναν από τους μεγαλύτερους ελληνικούς θησαυρούς, μια αυθεντική περγαμινή με διαλόγους του Πλάτωνα, που είχε κλαπεί από τη βιβλιοθήκη της Πάτμου το 1801 από τον Άγγλο διπλωμάτη και ερευνητή Έντουαρντ Κλαρκ, με τη βοήθεια Τούρκων στρατιωτών. Αυτός ο ανεκτίμητης αξίας θησαυρός, παγκόσμιο κειμήλιο, φυγαδεύτηκε μέσα σε ένα κοφίνι με ψωμιά.

«Είναι ο κώδικας Νο 39», τους έλεγε συνεχώς, ξέροντας και ο ίδιος ότι ίσως ματαιοπονούσε. Η επιστροφή της περγαμνής δεν ήταν εύκολη υπόθεση.

Ράγιζε η ψυχή του ν' ακούει ότι τα χρόνια εκείνα τέτοιοι θησαυροί δίνονταν ακόμα κι απ' τους καλόγερους κυριολεκτικά αντί πινακίου φακής. Για τούτον δω είχε ακουστεί ότι ο ηγούμενος πήρε για τη «δουλειά» του, για να κάνει τα στραβά μάτια δηλαδή, έναν τενεκέ λάδι και κάποια χρήματα, με την προϋπόθεση ότι δε θα το μάθαιναν οι κάτοικοι του νη-

σιού. Ο Χριστόδουλος θυμήθηκε τη συγκεκριμένη ιστορία όταν αντίκρισε την επιγραφή στην είσοδο που οδηγούσε στη βιβλιοθήκη, στην οποία δηλώνεται ως χρονολογικός σταθμός το 1802, μήνας Αύγουστος.

*Δεῦρ' ἄνερ, κεῖνται ὅσαι φαιεῖναι χειρόγραφοι βιβλίοι,
ἀνδρὶ ῥὰ φέρτεροι πινυτοῦ χρυσοῦ δοκέουσαι·
ταῦτ' ἄρα τήρει φύλαξ σείο μᾶλλον βίοτιο
τῶν δόμος οὐνεκα ὃς νῦν τοι γίνετο φεγγόβολός γε.
Ἐπὶ ἔτους αὐβ' Μηνός Αὐγούστου.**

Κι αν ο Χριστόδουλος ματαιοπονούσε απευθυνόμενος προς ξένα ὄτα, ἤξερε ὅτι ἔπρεπε να παλέψει με τα ελληνικά. Ανηφόρισε πάνω ἀπό δέκα φορές στην Αθήνα και πήγε σε δεκάδες υπηρεσίες για να πείσει τους αρμοδίους ὅτι δεν εἶναι δυνατόν τέτοιοι σπάνιοι θησαυροὶ να φυλάσσονται πίσω ἀπό απλές ξύλινες πόρτες, που εἶναι πανεύκολο να παραβιαστούν ἀκόμα και ἀπό ἓναν ερασιτέχνη διαρρήκτη. Πρωτοδιόριστος στη βιβλιοθήκη, μία ἀπό τις καλύτερες στον κόσμο, εἶχε μείνει ἀναυδος κατὰ την πρώτη του επίσκεψη. Στην εἴσοδο υπήρχε μία στενή ξύλινη πόρτα, μετὰ ἀπό εφτὰ σκαλοπάτια μια σιδερένια και ἀκολουθοῦσε μία ἀκόμα, ἐπίσης ξύλινη. Στην ουσία, τρία ἀμφιβόλου ἀντοχῆς πορτάκια, για να φυλάξουν ἀμύθητης ἀξίας ἀντικείμενα, ὀρισμένα σωσμένα

* Σ' αὐτόν τον χώρο βρίσκονται ὀλόφωτα χειρόγραφα βιβλία, που για τον σοφὸ ἄνδρα εἶναι πολυτιμότερα ἀπό το χρυσάφι· φύλαξέ τα λοιπόν με προσοχή, περισσότερο και ἀπό τη ζωή σου, γιατί χάρη σ' αὐτὰ ἐγινε περίλαμπρο το μοναστήρι. Κατὰ το ἔτος 1802, τον μήνα Αὐγουστο.

από την εποχή του Βυζαντίου! Όταν διαπίστωσε ότι το γρανάξι της γραφειοκρατίας άντεχε όσο οι χοντροί τοίχοι του κάστρου, προσπάθησε πολύ, πάρα πολύ, και τελικά έφτασε να συναντηθεί με δύο υπουργούς, χωρίς να διστάσει να βάλει ακόμα και τις φωνές, πράγμα εντελώς ασυνήθιστο για τον χαρακτήρα και την ιδιοσυγκρασία του.

«Αν μάθουν πόσο ανοχύρωτοι είμαστε, πρώτον θα γίνουμε ρεζίλι διεθνώς και, δεύτερον, θα μετατραπούμε σε παγκόσμιο στόχο των αρχαιοκαπήλων. Γνωρίζετε τι υπάρχει μέσα, κύριε υπουργέ; Σπάνια βιβλία, για παράδειγμα, του Αριστοφάνη, του Αριστοτέλη και του Ομήρου, ο ιερός Πορφυρός Κώδικας με το κατά Μάρκον Ευαγγέλιο, που γράφτηκε τον 6ο αιώνα, λόγοι του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου σε περγαμνή του 941, περγαμνή με το βιβλίο του Ιώβ! Από πολύτιμης αξίας χειρόγραφα και έγγραφα, παλαίτυπα, μέχρι, μέχρι, μέχρι...»

Ο υπουργός τον άκουγε άλαλος, κάτι που δυνάμωσε ακόμα περισσότερο το θάρρος του Χριστόδουλου Παυλίδη.

«Κύριε υπουργέ, μιλάμε για πραγματικούς θησαυρούς. Υπάρχει εκεί το χρυσόβουλο του αυτοκράτορα Αλέξιου Α΄ του Κομνηνού με την κόκκινη αυτοκρατορική βούλα με το οποίο τον Απρίλιο του 1088 παραχωρήθηκε η Πάτμος στον όσιο Χριστόδουλο, φιρμάνι του Μωάμεθ Β΄ του Πορθητή με υπογραφή του το 1454, έγγραφο του βασιλιά της Γερμανίας Καρόλου ΣΤ΄ σταλμένο στη μονή το 1777, εικόνες που δεν πάει ο νους σας...»

«Δηλαδή;»

«Από μια εικόνα του Αγίου Νικολάου από τον 11ο αιώνα μέχρι τον *Χριστό Ελκόμενο* του Ελ Γκρέκο, που χρονολογείται περί το 1500. Αν αναφερθώ λεπτομερώς σε όσα υπάρ-

χουν, θα χρειαστεί να μιλάμε τρεις μέρες. Κι άλλες τόσες, για να σας πω για αρχαία αντικείμενα που φυλάσσονται από τον 4ο αι. π.Χ. Αντιλαμβάνεστε λοιπόν την αγωνία μου;»

Σχεδόν βαρέθηκαν να τον βλέπουν μπροστά τους κάθε λίγο και λιγάκι, και τελικά, λίγο από την ευαισθησία κάποιων, λίγο από το πείσμα του, ενέκριναν μέσα από χίλια μύρια κύματα ένα κονδύλι για να «οχυρωθεί» η σπάνια βιβλιοθήκη. Μπήκαν επιτέλους κάμερες ασφαλείας, ενώ στο σκοτεινό υπόγειο όπου βρισκόνταν φυλαγμένα τα πιο πολύτιμα κειμήλια τοποθετήθηκε ειδική πόρτα που άνοιγε με εξαιρετικό κωδικό, τον οποίο ο ίδιος φρόντιζε να αλλάζει συχνά. Μόνο δύο άνθρωποι τον γνώριζαν: εκείνος και ο ηγούμενος, ο οποίος του είχε απεριόριστη εμπιστοσύνη. Ένιωθε, άλλωστε, ευγνωμοσύνη στον Χριστόδουλο, που με την επιμονή του κατάφερε να δοθεί οριστική λύση σε ζητήματα που εκκρεμούσαν πάρα πολλά χρόνια.

Ο Παυλίδης, που είχε επιστρέψει από την Αγγλία με πραγματική λαχτάρα για δουλειά στη βιβλιοθήκη της Πάτμου, είχε ανατριχιάσει όταν την αντίκρισε, από την είσοδο κιόλας.

«Ψυχής Ιατροείον», έγραφε η μαρμαρίνη πλάκα και αντιλαμβανόταν ότι ήταν ακριβώς έτσι. Θεωρούσε ότι τα βιβλία είναι η γιατρεία της ψυχής.

Μέσα σε λιγότερο από πέντε χρόνια οργάνωσε τα πάντα, συντήρησε, αρίθμησε, αρχειοθέτησε, ακολουθώντας με σεβασμό τα χνάρια του φωτισμένου αρχιβιβλιοθηκάρου της μονής Ιωάννη Σακελλίωνα από το 1875. Και το έκανε με όλο του το είναι: έμενε εκεί δουλεύοντας και τις νύχτες, καθώς πίστευε πραγματικά ότι εκπλήρωνε μια ιερή αποστολή, στην οποία είχε ταχθεί, και παραδοθεί απολύτως.

Και ήταν τόσο έντονος ο ενθουσιασμός του, που αναγεν-

νούσε καθημερινά κάποιες γωνίες της βιβλιοθήκης, ώστε αγνοούσε επιδεικτικά όλα τα υπόλοιπα. Γι' αυτόν γλέντι και διασκέδαση ήταν η δουλειά του· αρνούνταν να στρέψει έστω το βλέμμα του σε οτιδήποτε άλλο.

Στην πραγματικότητα ήταν ένας κοσμοκαλόγερος. Έπειτα από τόσες ώρες «ιερής εργασίας», όπως τη χαρακτήριζε, το έβρισκε εντελώς άσκοπο και ανούσιο να πάει μετά σε κάποιιο καφενείο ή σε ταβέρνα.

«Να κάνω τι; Να ακούω βλακείες, κουτσομπολιά για όλους και αισχρά αστεία, ή να σκοτώνω μαζί με άλλους την ώρα μου μπροστά στην τηλεόραση; Ή μήπως να πίνω μόνο και μόνο για να περάσει η ώρα, να νυστάξω και να πάω για ύπνο;» έλεγε στον δάσκαλο του χωριού, τον Παύλο Δουμπάση, με τον οποίο διατηρούσε καλές σχέσεις και μπορούσε να κάνει κάποιες συζητήσεις.

Κι ήταν λιγοστοί αυτοί που συμπεριλαμβάνονταν στους εκλεκτούς του: ο Νίκος Καλινός, φιλόλογος στο λύκειο, ο πατέρας Ανδρόνικος, ηγούμενος της μονής, ο Κωνσταντίνος Μελάς, υπεύθυνος της χορωδίας –αν και διαφωνούσε με τον ακραίο χαρακτήρα του–, και κάποιοι μοναχοί με τους οποίους αντάλλασε σκέψεις. Με όλους τους άλλους είχε μια απλή καλημέρα – κι αν την είχε.

Προτιμούσε να μένει στο σπίτι του, αδιαφορώντας παγερά για όλα τα άλλα. Και το άλλαξε αρκετά τούτο το σπίτι όταν πια εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Πάτμο, μετά την επιστροφή του από την Αγγλία. Ήταν ένα κτίσμα τουλάχιστον εκατό ετών, εκεί στη Χώρα, φτιαγμένο από τον παππούλη του. Φρόντισε να γίνει εξωτερική συντήρηση στις πέτρες και στα κεραμίδια, ενώ πρόσδεσε και μια αφίδα βυζαντινού στιλ στην εξώπορτα. Τις περισσότερες αλλαγές όμως τις έκανε

στο εσωτερικό, γεμίζοντας τον χώρο με δυο βιβλιοθήκες και μερικά αντίγραφα αγαλμάτων αγορασμένα από το εξωτερικό, και διατήρησε στη θέση τους τις παλιές εικόνες που είχαν ο παππούς του και ο πατέρας του. Το καμάρι του ήταν μία μεγάλη δερμάτινη πολυθρόνα, η οποία τον φιλοξενούσε τις ώρες που επέλεγε να διαβάσει. Από εκεί μπορούσε να παρατηρεί τις καμπάνες του μοναστηριού και να ακούει το θρόισμα των φύλλων, το μόνο που μπορούσε να κλέψει την προσοχή του όταν ξεκινούσε το διάβασμα. Τόσο πολύ του άρεσε το θέαμα, ώστε μετέφερε εκεί από άλλο δωμάτιο το ξύλινο γραφείο του, ένα εκπληκτικό έπιπλο, τόσο παλιό, που μετρούσε σχεδόν δύο αιώνες. Το είχε αγοράσει από μια συγγενή του Εμμανουήλ Ξάνθου, εκ των ιδρυτών της Φιλικής Εταιρείας. Σκεφτόταν μάλιστα με δέος ο Χριστόδουλος, όταν ονειροπολούσε τις χειμωνιάτικες νύχτες, ότι σ' αυτό το γραφείο μπορεί να είχε καθίσει κάποτε ο σπουδαίος αυτός άνδρας, τέκνον της Πάτμου και της Ελλάδας.

Ήταν πάντα τόσο προσηλωμένος είτε στη δουλειά του είτε στο διάβασμα, ώστε αρνιόταν να πάει ακόμα και σε καλέσματα των λιγοστών φίλων του, όποτε γιόρταζαν κάτι. Μόνο μία φορά παρεξέκλινε από τις συνήθειές του, και τελικά το μετάνιωσε πικρά.

Σε μία από τις σπανιότερες εξόδους του, σε κάποια πνευματική εκδήλωση που οργάνωσε ο λυκειάρχης της Πάτμου, γνώρισε, μέσω του φιλόλογου φίλου του, του Νίκου Καλινού, την καινούργια φιλόλογο στο νησί, την Ελένη Κομνηνού, η οποία είχε πάρει μετάθεση από τη Ρόδο. Εντυπωσιάστηκε από τις γνώσεις της, την πραότητα και τη γλυκύτητα του χαρακτήρα της, τη λατρεία της για την ελληνική παιδεία.

Ξεκίνησαν μια κοινωνική συναναστροφή ανταλλάσσοντας

απόψεις, κι έκανε και μια γενναία υπέρβαση, αφού δέχτηκε να βγουν μερικές φορές έξω, αρχικά με δική της προτροπή. Εκείνη θαύμαζε πολύ το μυαλό του και τη δουλειά του. Αλλά κι εκείνος κατάλαβε σχετικά σύντομα ότι αυτό που τον γοήτευε δεν ήταν μόνο το πνεύμα της. Και σκόπευε να της το δείξει. Για πρώτη φορά έβλεπε τον ενθουσιασμό του να θεριεύει.

Αλλά ένα βράδυ, όταν πήγαν με παρέα στη Βεγγέρα, ένα μαγαζί που έμενε ανοιχτό και τον χειμώνα –αυτό κι αν ήταν υπέρβαση για τον Χριστόδουλο!– την είδε να έρχεται στο τσακίρο κέφι και τελικά να χορεύει όρθια πάνω στην καρέκλα της. Αυτό ήταν! Μέσα του διαλύθηκε μονομιιάς κάθε επιθυμία που είχε γι' αυτήν. Η εικόνα της γκρεμίστηκε στα μάτια του.

Δίχως καν να το διαπραγματευτεί με τον εαυτό του, θεώρησε ότι δεν άξιζε τον κόπο να ξοδεύει τον χρόνο του και επέστρεψε στον σιωπηλό κόσμο των βιβλίων του, προς μεγάλη κατάπληξη της Ελένης Κομνηνού, που είχε κι αυτή συναισθήματα για τον Χριστόδουλο Παυλίδη. Δεν της είπε λέξη εκείνη τη βραδιά, ούτε και της τηλεφώνησε ξανά, επιλέγοντας αυτόν τον τρόπο για να διαγράψει τόσο την ίδια όσο και ό,τι τον συνέδεε μαζί της. Έτσι, τελείωσε άδοξα κάτι που αρχικά τού έδωσε χαμόγελο, αλλά μετά το πήρε όλο πίσω.

Και απομονώθηκε ακόμα περισσότερο στον εαυτό του, γιατί δεν ήθελε να συζητήσει την ιστορία με κανέναν, ακόμα κι αν ήξερε ότι οι φίλοι του ήταν διακριτικοί άνθρωποι και δε θα τον έφερναν σε δύσκολη θέση με διάφορες ερωτήσεις. Στα σαράντα του χρόνια πια, το μόνο που του έδινε ικανοποίηση ήταν η δουλειά του. Γι' αυτό δεν είχε την παραμικρή αμφιβολία. Για εκείνον δεν ήταν μόνο δημιουργία, αλλά το καταφύγιό του, ένα αντιστάθμισμα στη μοναχικότητά του και στον ασκητικό του βίο.

Πάντως, οι περισσότεροι στο νησί αναρωτιόντουσαν πώς δεν είχε τρελαθεί με τον τρόπο ζωής που είχε επιλέξει, αδυνατώντας να καταλάβουν τι μπορεί να κάνει ολομόναχος ένας άνθρωπος, ακόμα κι αν τον περιστοιχίζουν θησαυροί...

Η ΒΙΛΑ

Είχε πια πάρει τον κατήφορο ο Σεπτέμβρης κι έτρεχε ν' ανταμώσει τον Οκτώβρη, που παραδοσιακά έφερνε γαλήνη στο νησί. Τα καραβάνια των τουριστών είχαν διαλυθεί ουσιαστικά μετά τον Δεκαπενταύγουστο και η Πάτιμος ξανάβρισκε την ηρεμία της, αφού είχαν απομείνει λίγοι μόνο τουρίστες, που προτιμούσαν τούτη την εποχή για ξεκούραση και ησυχία.

Οι ντόπιοι ένιωθαν διχασμένοι. Από τη μία τους άρεσε που θα ξανάβρισκαν τους χαλαρούς τους ρυθμούς, μακριά από την έντονη πίεση και την οχλαγωγία, αλλά από την άλλη ήξεραν καλά ότι θα έκλεινε η στρόφιγγα των όλο και πιο πιεσμένων τα τελευταία χρόνια εσόδων τους. Η τεράστια οικονομική κρίση είχε χτυπήσει και τη δική τους πόρτα. Όχι μόνο εμφάνιζε μεγάλη κάμψη ο τουρισμός, αλλά κι αυτοί που επέλεγαν το νησί για τις διακοπές τους κρατούσαν τις τσέπες τους κλειστές, ξεοδεύοντας μόνο για τα απολύτως απαραίτητα.

Ήταν πλέον απομεσήμερο όταν ο Μιχάλης Βαμβακάς διάβαινε την πόρτα του σπιτιού του στα Λουκάκια, γεγονός που παραξένεψε τη γυναίκα του τη Μαρία. Μέχρι να βγει και ο Σεπτέμβρης, ο Μιχάλης γύριζε βράδυ από το μαγαζί, καθώς μόνο με φουλ ωράριο θα μπορούσε να βγάλει ένα σχετικά αξιοπρεπές μεροκάματο. Είχε δώσει ζωή για να κάνει

τούτο το μαγαζί ευπρεπές και αξιοπρόσεκτο. Στην αρχή ξεκίνησε πουλώνοντας γυαλιά ηλίου, διαθέτοντας όλες τις γνωστές μάρκες και τα νέα μοντέλα τους· μετά έβαλε και ρούχα, στη συνέχεια μερικά όμορφα είδη δώρων, διατηρώντας πάντα τα τουριστικά είδη, μαγιό, πετσέτες, καπελάκια και σουβενίρ, που έφευγαν πιο εύκολα τους καλοκαιρινούς μήνες, ειδικά στη Σκάλα, που ήταν μεγάλο πέρασμα. Για αρκετά χρόνια, όταν μάλιστα η Πάτμος έγινε της μόδας, προσελκύνοντας όχι μόνο θρησκευτικό τουρισμό, αλλά και καλό κόσμο, το μαγαζί έκανε χρυσές δουλειές. Κι αυτό επέτρεψε στον Μιχάλη να μεγαλώσει την επιχείρησή του αλλά και να φτιάξει ένα υπέροχο σπίτι, από τα καλύτερα στο νησί.

Είχε την έκταση στα Λουκάκια από τον πατέρα του, που την κληρονόμησε από τον δικό του, πούλησε ένα άλλο οικοπέδο στον Γροίκο, έβαλε και κάποια χρήματα από τη γυναίκα του, πήρε κι ένα δάνειο από την Αγροτική Τράπεζα, κι έτσι έφτιαξε ένα αξιοζήλευτο σπίτι, απ' αυτά που χαζεύει κανείς. Η βίλα –γιατί περί βίλας επρόκειτο– είχε ένα μοναδικό προνόμιο: ήταν αρκετά απόμερη, ολομόναχη πάνω στον βράχο, μπροστά στη θάλασσα, με θέα συγκλονιστική. Μόνο αν μαζεύονταν όλοι οι γλάροι των Δωδεκανήσων κι έστεκαν για συνέλευση μπροστά στο κεντρικό μπαλκόνι θα μπορούσαν να κρύψουν λίγη από αυτή.

Σ' αυτή την εντυπωσιακή μεζονέτα τα υπνοδωμάτια ήταν στο ισόγειο, ενώ πάνω υπήρχε το σαλόνι, με μια καταπληκτική τραπεζαρία μπροστά στο τζάκι, η κουζίνα και δυο μπαλκόνια: ένα να αγναντεύει κατάφατσα τη θάλασσα κι ένα στο πλάι. Κοιτάζοντας είτε από το ένα είτε από το άλλο πέρα μακριά στο πέλαγο, νόμιζες ότι ήσουν σε κατάστρωμα πλοίου.

Ο Μιχάλης, που ήταν μερακλής, όπως ο πατέρας του και

ο παππούς του, έφτιαξε επίσης ένα ξεχωριστό μικρό κτίσμα πιο κάτω από το σπίτι, μια καμαρούλα πάνω στο κύμα που θα ζήλευαν κι οι πλουσιότεροι εφοπλιστές. Ένα ψαράδικο καλυβάκι ήταν στην ουσία, αλλά άκουγε κανείς τον παφλασμό της θάλασσας, έβλεπε ακόμα και αστερίες να κάνουν εκεί μπροστά τις βόλτες τους· κι αν άπλωνε το πόδι του, ακουμπούσε το νερό. Αυτό ήταν το καταφύγιό του· εκεί πήγαινε για να ξαποστάσει, άλλες φορές για να ψαρέψει, ακόμα και να κοιμηθεί όταν το επέτρεπαν οι ασχολίες του. Είχε κι ένα φιλντισένιο τάβλι, κι εκεί έδινε μάχες με τους φίλους του και τον πατέρα του. Ζαράκιας, αλλά και κλέφτης στο μάζεμα, κόμπαζε ότι δεν υπάρχει αντίπαλος να τον νικήσει. Κι όποτε έχανε, ήταν θέμα για το νησί. Καμάρωνε για όλο το σπίτι, το οποίο, λόγω της τοποθεσίας του αλλά και της ομορφιάς του, είχε μπει και σε ένα ημερολόγιο του 2006 που εξέδωσε ο πολιτιστικός σύλλογος «Θυμαϊτάδα».

Η επιστροφή του λοιπόν από το μαγαζί σήμαινε για τη Μαρία, που τον ήξερε απέξω κι ανακατωτά, είτε κάτι πολύ καλό είτε κάτι πολύ κακό. Μόνο τότε γύριζε νωρίτερα στο σπίτι, για να της το ανακοινώσει. Περίμενε κι αυτή σήμερα να ακούσει τα μαντάτα, αλλά τούτη τη φορά εκείνος βάδιζε νευρικός, χωρίς να λέει λέξη. Τσιμπολόγησε κάτι λιχουδιές της μικρής τους κόρης, της Αθανασίας, χαζολόγησε ξεφυλλίζοντας μερικές παλιές αθλητικές εφημερίδες, άνοιξε κι έκλεισε το ψυγείο δίχως να πάρει κάτι, και τελικά, με τα πολλά, βγήκε στο μπαλκόνι όπου καθόταν η γυναίκα του και της ζήτησε να του φτιάξει καφέ.

«Εσύ καφέ τέτοια ώρα; Ποτέ δεν πίνεις...» παρατήρησε η Μαρία, που κατάλαβε πια ότι δεν επρόκειτο να ακούσει κάποιο καλό νέο.

«Φτιάξε κι άσε τα λόγια τα πολλά», της είπε καθώς έπαιρνε τη θέση του στην καρέκλα απέναντί της. «Φτιάξε και δικό σου αν θες».

«Μα πρέπει να πάω να πάρω το παιδί από τη μάνα μου...»

«Άσ' το εκεί, καλά κάθεται. Δε θα της πέσει και η μέση της μάνας σου».

Η Μαρία δεν είχε παρά να υπακούσει.

«Συμβαίνει κάτι, Μιχάλη;» τον ρώτησε λίγα λεπτά αργότερα, σερβίροντάς του τον καφέ. «Λίγο περίεργο σε βλέπω...»

Εκείνος έκανε έναν μορφασμό καθώς τον έκαψε στα χέιλη ο γλυκύβραστος καφές, άναψε ένα τσιγάρο απ' αυτά τα βαριά τα γαλλικά, φύσηξε τον καπνό προς τη θάλασσα και της είπε:

«Θα τρελαθώ... Πραγματικά θα τρελαθώ... Αυτό που έγινε το πρωί με έχει αναστατώσει πολύ...»

«Το βλέπω, αλλά πες μου, μη με τρελαίνεις άλλο!»

«Άκου, Μαρία, δεν ξέρω πώς να σ' το πω...»

«Έλα, βρε χριστιανέ μου, θα με σκάσεις!»

«Λοιπόν. Ήρθε στο μαγαζί ο Ηλίας της κυρα-Λένης, ξέρεις, ο μεσίτης...»

«Και;»

«Και με ρώτησε αν πουλάω το σπίτι.»

«Καλά, τρελός είναι; Από πού κι ως πού;»

«Κάτσε ν' ακούσεις πρώτα. Μου είπε ότι μια τρελή Ιταλίδα, φραγκάτη πολύ, το είδε, το λιμπίστηκε και θέλει να το αγοράσει. Κι είναι, λέει, πολύ “φορτωμένη”».

«Είστε με τα καλά σας, μωρέ, κι οι δυο σας; Αυτή είναι τρελή, όπως είπες εσύ, αλλά του λόγου σας;»

«Μαρία... Μπορεί να πιάσουμε και ενάμισι εκατομμύριο ευρώ. Το συλλαμβάνεις το νούμερο; Χωράει στο μυαλό σου;»

«Μιχάλη, τι λες; Θα πουλήσουμε το σπίτι μας; Αίμα φτύσαμε για να το φτιάξουμε! Ακόμα ξεπληρώνουμε το δάνειο!»

«Αυτό είναι το θέμα».

«Δε σε πιάνω, Μιχάλη...»

«Μαρία, ξέρεις ότι το μαγαζί δεν πάει καλά...»

«Και τι σχέση έχει το σπίτι;»

«Απόλυτη σχέση! Με το ζόρι παλεύω να βγάλω τα έξοδα, που δεν τα βγάζω δηλαδή. Δάνειο για το σπίτι, δάνειο για το μαγαζί, επιταγές για τα εμπορεύματα, έκτακτες εισφορές και χαράτσια, φατά, σκατά, έχω λαλήσει, δεν πάει άλλο!»

«Και θα πουλήσουμε το σπίτι, βρε Μιχάλη; Αντί να αλλάξουμε το μαγαζί, θα πουλήσουμε το σπίτι; Είναι λογική αυτή;»

«Μα αυτό ακριβώς. Δηλαδή, αν αλλάξουμε το μαγαζί και πουλάμε δεν ξέρω τι, μπιζού ας πούμε, θα κουβαλάμε σακούλες, νομίζεις, για να μαζεύουμε το χρήμα; Δεν...»

«Τι “δεν”, Μιχάλη;»

«Είναι απλό. Με τόσα λεφτά –αν τα πάρουμε δηλαδή– ξοφλάμε τα πάντα, μέχρι δεκάρας, και μας μένει ένα πολύ μεγάλο ποσό για να έχουμε να πορευόμαστε άνετα, δίχως να βλαστημάω όλη τη μέρα».

«Και τι θα κάνουμε, Μιχάλη;»

«Τι εννοείς “τι θα κάνουμε”; Θα πάμε να μείνουμε στη Χώρα, στο άλλο σπίτι, και όλα τα άλλα μένουν ως έχουν».

«Μα τώρα σοβαρολογείς; Αυτό που λες είναι μια τρύπα! Το μισό καλοκαίρι μένει ξενοίκιαστο, γιατί κανείς δεν αντέχει πάνω από μερικές μέρες. Μόνο κανένα τρελοζευγάρι που τριγυρνάει όλη τη μέρα και γυρίζει εκεί απλώς για έναν ύπνο».

Η τελευταία φράση της τον εκνεύρισε πολύ κι άρχισε να μιλάει με έντονο τρόπο.

«Δεν αφήνεις στην άκρη τα ψευτοκυριλίκια, τους βεντετισμούς και τις περηφάνιες; Δε βλέπεις ότι φυτοζωούμε; ότι τραβάμε συνέχεια από τα έτοιμα, που δε θα μας βγάλουν και για πολύ ακόμα; Εσύ ζεις σε άλλον κόσμο; Εδώ συγκλονίζεται όλη η Ελλάδα, η Ευρώπη, ο κόσμος, κι εσύ μου λες αν σοβαρολογώ; Τα ντουβάρια θα μας δώσουν να φάμε ή τα μπαλκόνια θα πληρώσουν τους λογαριασμούς και τα χρέη;»

Η Μαρία δεν είπε λέξη και χαμήλωσε το κεφάλι. Κι αυτή η εικόνα μαλάκωσε τον Μιχάλη.

«Μαρία, ούτε εγώ θέλω να χάσω τη βολή μου. Και ξέρεις καλά τι έκανα γι' αυτό το σπίτι. Όμως η κρίση είναι πολύ μεγάλη και δεν υπάρχει ελπίδα ανάκαμψης, τουλάχιστον για τα επόμενα χρόνια, δεν ξέρω κι εγώ πόσα... Θα περιμένουμε να δουλέψουμε είκοσι πέντε, άντε τριάντα, άντε σαράντα μέρες το καλοκαίρι για να βγάλουμε όλη τη χρονιά; Δε βγαίνει, και το ξέρεις. Όλον τον χειμώνα δεν πατάει άνθρωπος· και τρέχουν οι επιταγές. Τι να τις κάνουμε τις γεμάτες ντουλάπες και τα μεγαλεία; Μας έμειναν τα ρούχα και τα παπούτσια, αλλά αυτά δε γεννάνε λεφτά. Πάνε τα καλά χρόνια... Και πώς να σ' το πω... Δεν ξαναγυρίζουν... »

Η Μαρία καταλάβαινε ότι ο άντρας της είχε δίκιο σε όσα της έλεγε, αλλά ακόμα κι έτσι, δεν μπορούσε να χωνέψει τούτη την τεράστια αλλαγή που της πρότεινε.

«Είναι σοβαρή η πρόταση;» του είπε χαμηλόφωνα.

«Απ' ό,τι φαίνεται, ναι. Πολύ σοβαρή. Πρώτον, γιατί ο Ηλίας είναι πολύ σοβαρός στη δουλειά του, όπως γνωρίζεις, και, δεύτερον, γιατί μου είπε ότι η τύπισσα είναι περσιπωση».

«Ποια τύπισσα;»

«Θα με τρελάνεις; Τι σου λέω τόση ώρα; Σε ντουβάρια μιλάω; Η Ιταλίδα που το θέλει! Α, μου είπε ακόμα ότι τον έχει

ρωτήσει άλλες δύο φορές, αλλά εκείνος δεν ασχολήθηκε... Α, κι ότι δίνει τα λεφτά κασέρι».

«Κασέρι;»

«Ναι, κας, ζωντανά, πώς το λένε, όλα στο χέρι. Όχι δόσεις, επιταγές και σουξέου μουξέου. Είναι ευκαιρία, σου λέω, τρελή ευκαιρία!»

«Κι ο πατέρας σου;»

«Τι ο πατέρας μου; Τι τον κόφτει τον πατέρα μου; Κι εκείνος το ίδιο θα έκανε στη θέση μου. Κι ο δικός σου, κι ο αδελφός σου, κι όλοι».

«Μιχάλη, μήπως...»

«Άκου, Μαρία. Δε σου είπα ότι θα ζήσουμε όλη μας τη ζωή στο σπιτάκι στη Χώρα, ξέρω κι εγώ ότι είναι άβολο, αλλά προσωρινά, για αρχή. Να δούμε πώς θα πάνε τα πράγματα και μετά κοιτάμε και για κάτι άλλο. Θα βολευτούμε τον πρώτο καιρό κι αργότερα κάνουμε τις κινήσεις μας. Δε βλέπεις ότι τρίζει ο τόπος; Τέτοια ευκαιρία δεν τη χάνεις, μας ήρθε από τον ουρανό!»

Χωρίς να χάσει καιρό, σηκώθηκε από την καρέκλα του, μπήκε στο σαλόνι, άνοιξε ένα συρτάρι από το έπιπλο που ήταν δίπλα στην πόρτα, πήρε ένα μάτσο χαρτιά, γύρισε στο μπαλκόνι και τα αράδιασε μπροστά της.

«Δες εδώ. Επιταγές... 10 Σεπτέμβρη, 10 Νοέμβρη, 10 Γενάρη, 10 Μάρτη και πάει λέγοντας... Βάλε δάνεια, εφορίες, ασφάλειες, διαβόλους... Όλα καθαρά... Και “μιλάνε”, έτσι; Καταλαβαίνεις ότι όλα αυτά τελειώνουν αν γίνει η δουλειά; Ότι τελειώνουν για πάντα;»

Δεν περίμενε απάντηση. Έφυγε φουριόζος, επιστρέφοντας στο μαγαζί, όπου είχε αφήσει στο πόδι του τον πατέρα του. Ούτε και σ' εκείνον είχε πει τίποτε ακόμα.

Δακρυσμένη πια στο μπαλκόνι, η Μαρία χάζευε την ήρεμη θάλασσα. Στα μάτια της έμοιαζε φουρτουνιασμένη, ανταρσιασμένη, γεμάτη κύματα που απειλούσαν να πνίξουν τον κόσμο όλο.

Όταν πια ο νους της επέστρεψε στην πραγματικότητα, γιατί είχε φύγει για κάμποση ώρα, έστρεψε το βλέμμα της κάτω στα βράχια, στο Μοναστήρι του Αγίου Νεκταρίου, και προσευχήθηκε βουβά.

«Ας γίνει ό,τι είναι καλύτερο», είπε στον θαυματουργό άγιο, και σκούπισε τα δάκρυά της.

Μετά την κλήση του Μιχάλη, που φρόντισε στο μεταξύ να διώξει τον πατέρα του, ο Ηλίας έφτασε στο μαγαζί, καταλαβαίνοντας ότι ο φίλος του όχι μόνο το σκεφτόταν, αλλά το συζητούσε κιόλας. Βλέποντάς τον στις μαύρες του, σιγουρεύτηκε ότι είχε αποφασίσει να πει το «ναι».

«Ρε Ηλία, τι ξέρουμε για την τύπισσα; Είναι σοβαρή περίπτωση ή τζάμπα χαλάμε σάλιο;»

«Δε θα σου έλεγα τίποτα, Μιχάλη, αν δεν ήταν εγγυημένη περίπτωση».

«Και τι σημαίνει “εγγυημένη”;»

«Σημαίνει ότι το θέλει το σπίτι, ότι πληρώνει, ότι έχουμε να κάνουμε με φερέγγυο πρόσωπο».

«Πώς τα λες έτσι, ρε; Σου έδειξε φορολογική δήλωση;»

«Ρε Μιχάλη, κοροϊδεύμαστε τώρα;»

«Ξέρω κι εγώ; Εσένα ρωτάω για να μάθω. Γιατί δε σου κρύβω –είμαστε χρόνια φιλαράκια– ότι από τότε που μου το είπες έχω αναστατωθεί. Δεν μπορώ να ησυχάσω».

«Κοίταξε, φίλε, τα πράγματα είναι απλά. Η κυρία είναι

Ιταλίδα, από τη Φλωρεντία, με μητέρα από την Καλαμάτα, αν θυμάμαι καλά· και είναι αρχιτέκτονας απ' αυτές τις μουράτες. Θέλει να κάνει δουλειές εδώ, θα μπλεχτεί και με το αεροδρόμιο, όπως μου έλεγε, και τρελάθηκε με το σπίτι σου».

«Και πού το είδε το σπίτι μου; Αυτό δε μου το 'πες».

«Είχε έρθει τον Μάιο την πρώτη φορά και μετά ξανάρθε τον Ιούλιο. Έμεινε στις Εννέα Μούσες και τις δυο φορές, κι από κει, όπως ξέρεις, το σπίτι σου φαίνεται πιάτο».

«Και;»

«Δεν υπάρχει “και”. Την ξετρέλανε η θέση του σπιτιού, η ανεξαρτησία του, η θέα του, και ήρθε στο γραφείο μια μέρα να ρωτήσει αν πουλιέται. Έτσι γίνονται αυτά τα πράγματα, τι σε παραξενεύει;»

«Το πώς διάλεξε το σπίτι μου. Τόσα υπάρχουν στο νησί. Και μάλιστα, όπως ξέρεις –δουλειά σου είναι–, πουλιούνται κάμποσα και στη Χώρα και στη Σκάλα. Κι έπειτα, δεν ξέρει καν πώς είναι μέσα...»

«Σου εξήγησα, της άρεσε πολύ η θέα· έπαιξε ρόλο και το γεγονός ότι δεν είναι μέσα στον συνοικισμό για να έχει θόρυβο ή άλλα σπίτια τριγύρω. Θέλει την ησυχία της, την απομόνωσή της. Αυτό της αρκεί. Ξέρει δα ότι είναι μεγάλο, φαίνεται κι απέξω».

«Σου είπε τίποτα για λεφτά;»

«Δε φτάσαμε σε τέτοιες λεπτομέρειες. Μου ζήτησε μόνο να μάθω αν πουλιέται. Και η αλήθεια είναι ότι αμέλησα, είχα κι εγώ τα τρεχάματά μου, αλλά με πήρε στο τηλέφωνο, κι έτσι ήρθα να σε βρω».

«Και τι της είπες;»

«Τι να της πω; Τίποτα. Ότι θα της απαντήσω μέσα στην εβδομάδα. Αυτό».

«Άκου, Ηλία, το σκεφτόμαστε... Αλλά να αξίζει τον κόπο. Δεν πρόκειται να το δώσω για ένα κομμάτι ψωμί. Καταλαβαίνεις τι πάει να πει ότι θα φύγω από το ίδιο μου το σπίτι; Δεν είναι ένα εξοχικό, είναι όλο μας το βιος. Όχι και να πιαστώ κόσμος λοιπόν! Να αξίζει...»

«Φυσικά. Όλοι έτσι θα έκαναν στη θέση σου».

«Επειδή δεν ξέρω, ρε φίλε, απ' αυτές τις δουλειές... πώς γίνεται δηλαδή; Της λέμε εμείς ένα ποσό; Μας λέει αυτή; Πώς ακριβώς γίνεται;»

«Αν θέλεις, της λέω εγώ ένα ποσό στο περίπου όταν επικοινωνήσουμε. Να δούμε και την αντίδρασή της».

«Δεν είναι κακή ιδέα... Αλλά μην της έρθει ταμπλάς!»

«Γιατί, ρε Μιχάλη; Τι θα ζητήσεις, τον προϋπολογισμό του κράτους;»

«Σου είπα, δεν το δίνω τζάμπα».

«Για πες...»

«Ένα εφτακόσια, ένα εξακόσια... Εκεί...»

«Πολλά δεν είναι, βρε Μιχάλη;»

«Πολλά; Σπίτι σε τέτοια θέση, με τέτοιο οικόπεδο μπροστά και πίσω, με τέτοια θέα, με δυο ορόφους, μπαλκόνια, αποθήκη, καμαράκι, παραλία από κάτω; Και λες ότι είναι πολλά; Ενάμισι εκατομμύριο έπιασε αυτή η αλεπότρυπα του μπαρμπα-Αλέξη στο Μελόι, επειδή... δεν ξέρω κι εγώ τι».

«Μιχάλη, κουλ! Άλλα χρόνια εκείνα! Τόσο πουλήθηκε πριν από τρία χρόνια, που ήταν όλα πάνω. Τώρα, σ' το λέω εκ πείρας, όλα είναι κάτω, πολύ κάτω...»

«Για μας τους Έλληνες είναι».

«Και τους περνάς για ηλίθιους τους ξένους; Δεν ξέρουν τι συμβαίνει στην Ελλάδα; Δεν υπάρχουν πια κορόιδα, Μιχάλη! Και, μεταξύ μας, έχεις την εντύπωση πως, επειδή τους πα-

ριστάναμε τους ξύπνιους τόσα χρόνια, αυτό θα συνεχιζόταν αιώνια; Δυστυχώς, άλλαξαν τα πράγματα...»

«Να σου πω... Δεν μπορούμε να βρεθούμε όλοι μαζί; Να τη δω την κυρία και να πούμε πέντε πράγματα... Κι όπως ξέρεις, τα καταφέρνω και στο ιταλικό».

«Μα δεν είναι εδώ, ρε Μιχάλη. Έχει γυρίσει πίσω. Γι' αυτό ήρθε στο μεσιτικό πριν φύγει. Μου την έστειλε ο δήμαρχος, που έχει νταραβέρια μαζί της».

«Τι νταραβέρια μπορεί να έχει αυτή με τον Σταμάτη τον Στόκα;»

«Του είπε ότι θέλει να χτίσει έναν παραδοσιακό οικισμό με την αρχιτεκτονική της Πάτιμου για πλούσιους Ιταλούς: επιπλέον, ότι έχει φτιάξει σχέδια για το αεροδρόμιο, αν μπορεί κι εκείνος να πιέσει τους βουλευτάδες για να γίνει».

«Α, είναι χοντρά τα κόλπα...»

«Πες το κι έτσι... Πάντως, σ' το είπα από την αρχή, είναι καλή περίπτωση και εγγυημένη».

«Και τότε γιατί να μην τα πάρουμε, ρε Ηλία; Και εγώ και εσύ!»

«Γιατί, όπως σου είπα, άλλαξαν οι εποχές».

«Ναι, μπορεί να έχεις δίκιο... Αλλά για δοκίμασε! Πες εσύ την τιμή, και βλέπουμε. Και αναλόγως πράττουμε».

«Σ' το ξαναλέω, όμως, είναι πολλά... Αν πραγματικά θες να το πουλήσεις, με τέτοια λεφτά δε θα προχωρήσει η δουλειά...»

«Χέστηκα! Ας χαλάσει! Ή θα αξίζει τον κόπο, ή μακριά κι αλάργα! Να μην έχω και την γκρίνια της Μαρίας...»

«Καλώς. Εσύ αποφασίζεις».

«Α, πριν φύγεις... Πότε μπορούμε να μάθουμε; Για να ξέρω και τι μου γίνεται, να κάνω τα κουμάντα μου...»

«Και άμεσα. Μπορώ να την πάρω τηλέφωνο και να της μιλήσω. Και μετά, βλέποντας και κάνοντας με την Ιζαμπέλα».

«Ιζαμπέλα; Μμμ, ωραίο όνομα!»

«Ναι, Ιζαμπέλα Οντιόρε. Εξαιρετική».

«Δηλαδή, δηλαδή; Καλή γκόμενα ή καμιά πλούσια γιαγιούλα;»

«Άι στο διάολο, ρε, παντρεμένος άνθρωπος με μωρό παιδί! Ε, τώρα, μεταξύ μας, είναι σούπερ! Τρελαίνει κόσμο...»

«Δηλαδή, δηλαδή;»

«Με έπρηξες με τα δηλαδή. Σου είπα, σούπερ! Την κόβω για τριανταπεντάρα, μπορεί και παραπάνω, γιατί σ' αυτές δε φαίνονται τα χρόνια τους. Αλλά πολύ σικάτη, κομψότατη... Ιταλίδα, ρε παιδί μου! Με το ντύσιμό της, τον αέρα της, πάντα προσεγμένη, απ' αυτές που και στο περίπτερο να πάνε είναι βαμμένες και περιποιημένες. Μελαχρινή με πράσινα μάτια... Άσε, κόλαση, σου λέω!»

«Κι από κορμί;»

«Άντε να χαθείς, ρε, χαμένο κορμί! Τα λέμε. Μόλις έχω νέα, θα σε πάρω αμέσως».

Ούτε που πρόλαβε να τελειώσει μια παρτίδα τάβλι με τον κουμπάρο του τον Νίκο, όταν, σε ένα κρίσιμο για το παιχνίδι σημείο, αφού είχε πολιορκήσει τον αντίπαλό του παλεύοντας να του το πάρει διπλό, χτύπησε το κινητό του τηλέφωνο. Μόλις είδε στην οθόνη το όνομα του Ηλία Κολοβού του μεσίτη, τον έπιασε τέτοια ταραχή, που παράτησε και ζάρια, και παιχνίδι, και τα πάντα και βγήκε έξω από το μαγαζί για να απαντήσει, κλείνοντας μάλιστα το τάβλι. Αυτό ήταν πρωτοφανές για τον Μιχάλη· αλλά η αδημονία του χτυπούσε κόκκινο.

«Σ' ακούω, Ηλία!» είπε αμέσως.

«Polvere, φίλε μου, που λέτε κι εσείς οι... Ιταλοί! Σκόνη!»

«Λέγε, ρε!»

«Ή μας έκανε ή την κάναμε σκόνη· όπως το δει κανείς...»

«Δεν αφήνουμε τις αηδίες για να συνεννοηθούμε σαν άνθρωποι;»

«Μπορείς να έρθεις από το γραφείο; Θέλω να τα πούμε από κοντά.»

«Δε γίνεται, ρε φίλε, μόνος μου είμαι και δεν έχω άνθρωπο ν' αφήσω. Ο πατέρας μου πήγε για ύπνο και η Μαρία είναι με τη μικρή στο σπίτι. Αλλά πες μου, ρε, θα με σκάσεις!»

«Η τύπισσα είπε ότι δεν το συζητάει καν για τέτοια λεφτά. Της ανέφερα το νούμερο που συμφωνήσαμε. Μου απάντησε ότι με τόσα παίρνει τη μισή Λάμπη.»

«Και;»

«Τι “και”; Δε σου είπα ότι δεν το συζητάει;»

«Ναι, και πού καταλήξατε;»

«Μου είπε ότι ενδιαφέρεται πάντα για το σπίτι, αλλά δίνει μέχρι ένα εκατομμύριο. Αλλά το δίνει ζεστό, όλα μπροστά.»

Ο Μιχάλης σκούπισε με το μανίκι του πουγκάμισου τον ιδρώτα του, που ξαφνικά έλουσε όλο του το κεφάλι. Κλότσησε μια δυστυχή πετρούλα που ήταν κοντά στο πόδι του και μετά από μια βαθιά ανάσα είπε στον Ηλία:

«Της είπες να πάει να...»

«Ρε Μιχάλη, μην τρελαίνεσαι! Αν θες τη γνώμη μου, πραγματικά σαν φίλος και άνθρωπος της δουλειάς, σου λέω ότι ένα εκατομμύριο είναι πολλά λεφτά, και μάλιστα όλα ζωντανά. Δεν υπάρχουν σήμερα τέτοια λεφτά. Αλλά, βέβαια, εσύ αποφασίζεις.»

«Καλά, θα σε πάρω πίσω... Άσε με να το ξαναδώ...»

Έκλεισε βουρλισμένος το τηλέφωνο, αλλά τον ξανακάλεσε αμέσως.

«Ηλία, ξέχασα να ρωτήσω. Σου μίλησε για προθεσμίες;»

«Όχι, δεν έδωσε ημερομηνίες και τέτοια. Μου είπε μόνο ότι θέλει να ξέρει το συντομότερο δυνατό, για να κάνει τον προγραμματισμό της».

«Ποιον προγραμματισμό της, ρε; Μας εκβιάζει κιόλας;»

«Όχι, βρε Μιχάλη, ηρέμησε! Χαλαρή ήταν η γυναίκα. Αλλά να, θέλει, λέει, να κανονίσει τις κινήσεις της. Ξέρω κι εγώ; Τι μου είναι; Κολλητή μου; Μπορεί να θέλει να τακτοποιήσει το χρηματικό, να προγραμματίσει ταξίδι εδώ, πού να ξέρω; Θα δείξει... Αλλά πάλι, αν θες τη γνώμη μου, ξεκαθάρισέ το εσύ, για να ξέρουμε και πού πάμε. Μπορεί να έχει σταμπάρει και κάτι άλλο, και να μην το γνωρίζουμε. Δε σου είπα ότι μου πέταξε κάτι για τη Λάμπη;»

«Σιγά τη Λάμπη!» είπε κοφτά ο Μιχάλης και έκλεισε πάλι το τηλέφωνο, ακόμα λουσιμένος στον ιδρώτα· όχι από τη ζέστη, μα από τη φωτιά που τον έκαιγε μέσα του. Είχε πιστέψει ότι μπορούσε να πάρει ενάμισι εκατομμύριο από την πλούσια Ιταλίδα, αλλά το ποσό που άκουσε ήταν αρκετά κάτω από τις προσδοκίες του. Και η φωτιά του φούντωνε, γιατί και το ένα εκατομμύριο ήταν όντως πάρα πολλά χρήματα, ιδίως σε τέτοιες εποχές.

Ξεφορτώθηκε με μια δικαιολογία τον κουμπάρο του, λέγοντάς του ότι έπρεπε να στείλει άμεσα έναν κατάλογο με τις πωλήσεις στους προμηθευτές του στην Αθήνα, κι άρχισε έναν μαραθώνιο για να βρει άνθρωπο να κρατήσει το μαγαζί. Δεν τον χωρούσε ο τόπος. Δεν μπορούσε να καθίσει άλλο εκεί μέσα! Ήθελε να σκεφτεί και ήθελε να είναι κάπου έξω.

Με τα πολλά, αφού ο πατέρας του κοιμόταν, η μάνα του

δεν ήξερε να κρατήσει το μαγαζί, ο κουνιάδος του ήταν για ψάρεμα, αποφάσισε να το κλείσει, πράγμα εξαιρετικά περίεργο· και σπάνιο. Άρπαξε τη μηχανή του σαν αφιονισμένος και σε χρόνο μηδέν έφτασε στο Διακόφτι, μέρος που το είχε συνδέσει με σοβαρές αποφάσεις της ζωής του. Εκεί, στην παραλία, πέρασε απίθανες στιγμές στην εφηβεία του, με τα πρώτα πάρτι στο κύμα· εκεί πρωτοφίλησε κοπέλα, τη Σμαρούλα, εκεί έκανε το πρώτο του μπάνιο γυμνός· εκεί πρωτοπήγε με τη Μαρία κι εκεί της έκανε πρόταση γάμου. Τα βράχια τον ηρεμούσαν, και τον αγριεύαν συνάμα, το τοπίο τον συνέπαιρνε, η σκέψη του καθάριζε.

Ήθελε να πει όχι στον εαυτό του και στην Ιταλίδα, να σιχτιρίσει κι αυτήν και την πρότασή της, να τα κάνει όλα πέρα και να συνεχίσει να ζει όπως ζούσε, να ξεκουράζεται «στο τελευταίο μπαλκόνι του κόσμου», όπως το αποκαλούσε. Εντάξει, να το θυσιάζε για ενάμισι εκατομμύριο, αλλά και με λιγότερα; Ένα τέτοιο σπίτι;

Είναι πολλά τα λεφτά όμως. Το ένα εκατομμύριο στρογγυλό είναι πολλά λεφτά, και τελειώνεις μια για πάντα με τις σκοτούρες, του είπε ο αντιρρησίας μέσα του. *Αντιρρησίας, ή σωτήρας του;*

Πέταξε μπόλικες πέτρες στο νερό. Άλλες με μανία, άλλες πιο ήρεμα, άλλες για να κάνουν ψαράκια στην επιφάνεια. Το έφερνε από δω, το έφερνε από κει, βαριανάσαινε, φούσκωνε και ξεφούσκωνε, και δεν ήξερε προς τα πού να γείρει· προς το ναι ή προς το όχι;

Ο ήλιος κόντευε να κάνει τη βουτιά του στα νερά που ο ίδιος έλουζε όλη τη μέρα και να ξαποστάσει κι αυτός μέχρι την επομένη, όταν ο Μιχάλης, με μια αποφασιστική κίνηση, σηκώθηκε από τη θέση του κι ανέβηκε πάλι στη μηχανή. Όλα

είχαν ξεκαθαρίσει στο μυαλό του. Το μόνο που του έλειπε πλέον ήταν ένα πολύ μικρό σπρώξιμο από τη γυναίκα του για να κλειδώσει την απόφασή του. Το τελευταίο που του χρειαζόταν εκείνη την ώρα ήταν να μπλέξει με... *εσωτερική αντιπολίτευση*. Την αγαπούσε τη Μαρία και σεβόταν τις ιδέες και τις απόψεις της, αλλά στην προκειμένη περίπτωση απαιτούνταν αποφασιστικότητα και όχι δισταγμοί.

Παρ' ότι καθημερινά προσκυνούσε το τάβλι και το Στοιχείμα, ένιωθε την ανάγκη να πάει ως την Αποκάλυψη για ν' ανάψει ένα κεράκι, αν και δεν πίστευε ότι ο Ιωάννης ο Θεολόγος θα του αποκάλυπτε κάτι. Δεν ήταν δα κι από τους πιο πιστούς του κόσμου. Ήξερε ότι δε θα του ερχόταν ξαφνικά η θεία φωτισση, αλλά η ανάγκη του οδήγησε τα βήματά του στη σπηλιά της Αποκάλυψης.

Και δε μετάνιωσε καθόλου. Φεύγοντας αισθανόταν ανάλαφρος, ήρεμος. Είχε αποβάλει όλη τη νευρικότητα που ένιωθε ως εκείνη τη στιγμή.

Η μαγεία της Πάτμου! είπε μέσα του. Χαμογέλασε και τράβηξε προς το σπίτι.

Βρήκε τη Μαρία αγκαλιά με την Αθανασία, να της λέει τραγουδάκια για να χτυπάει η μικρή τα χεράκια της. Την άφησαν στο σαλόνι, περιτριγυρισμένη από τα παιχνίδια της, και βγήκαν στο μπαλκόνι.

Χωρίς προλόγους αυτή τη φορά, ο Μιχάλης πέρασε αμέσως στο θέμα.

«Μαρία, η Ιταλίδα μάς δίνει ένα εκατομμύριο μετρητά. Δεν ξέρω άλλες λεπτομέρειες για χρόνους παράδοσης και τα λοιπά, αν το αποφασίσουμε, αλλά αυτά τα λεφτά μάς δίνει. Μου το είπε πριν από λίγο ο Ηλίας, και φαίνεται ότι είναι η τελική της προσφορά».

Η Μαρία δεν είπε ούτε λέξη. Έστεκε αμίλητη, παίζοντας στα χέρια της μια κορδέλα της κόρης τους. Τον κοιτούσε όμως στα μάτια, μ' ένα βλέμμα που ο Μιχάλης μετέφρασε ως την απόλυτη θλίψη.

Κι αυτό τον έκανε χάλια μέσα του. Δεν ήθελε με κανέναν τρόπο να συγκρουστεί μαζί της. Αντιλαμβανόταν ότι για τη γυναίκα του η πρότασή του ισοδυναμούσε με οδυνηρό ξεσπίτωμα. Σ' εκείνο το σπίτι έζησαν τις χαρές και τις λύπες τους, τα πάνω και τα κάτω τους, εκεί είδαν την Αθανασία να γίνεται από «πλαστελίνη», όπως την αποκαλούσαν χαριτολογώντας, κοριτσάκι. Και μόνο που τα σκεφτόταν τούτη την ώρα τού έρχονταν δάκρυα στα μάτια, τα οποία με δυσκολία κατέπνιγε.

Αφού μεσολάβησαν μερικά λεπτά σιωπής, μ' εκείνον εξίσου θλιμμένο, την άκουσε να του λέει:

«Άκου, Μιχάλη, σκέφτηκα καλά όσα μου είπες. Και βρίσκω ότι έχεις δίκιο σε όλα. Μπορεί να έχω τις αντιρρήσεις μου, αλλά δεν μπορούμε να πούμε όχι. Ένα εκατομμύριο είναι πραγματικά πολλά λεφτά, άσχετα αν εσύ είχες φανταστεί παραπάνω. Θα ξελασπώσουμε τελείως. Το λέω μεν με βαριά καρδιά, γιατί είναι το σπίτι μας, αλλά συμφωνώ ότι πρέπει να γίνει. Για το καλό μας δηλαδή...»

Αγκαλιάστηκαν σφιχτά, βουβοί πια, με το πρόσωπο της Μαρίας να μουσκεύει από τα δάκρυά της. Ήξεραν και οι δυο ότι τέτοιο σπίτι δεν επρόκειτο ούτε να ξαναβρουν ούτε να ξαναφτιάξουν ποτέ.

«Αρκεί να είναι έτσι όπως τα λέει και να μην πρόκειται για τίποτα παραμύθια», του είπε εντέλει, σπάζοντας τη σιωπή και φώναξε τη μικρή για να τη βγάλει φωτογραφίες με τον μπαμπά της στο μπαλκόνι εκείνη τη στιγμή, λες και θα έφευγαν από το σπίτι μετά από μία ώρα.

Τον άγγιξε ο Ιουστινιανός, τον προσκύνησαν αυτοκράτορες και βασιλιάδες, τον σεβάστηκε ακόμα και ο Μωάμεθ Β' ο Πορθητής. Άντεξε χίλια πεντακόσια χρόνια. Και τώρα, κρυμμένος στην ιερή γη της Πάτμου, στο καστρομονάστηρο του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, ο Πορφυρός Κώδικας – μια παμπάλαια περγαμινή γραμμένη με φτερό αετού– αφουγκράζεται τη σιωπή του και μετράει στο σκοτάδι τη δόξα του. Προσκυνητής και συντηρητής του ο Χριστόδουλος Παυλίδης, που αφιέρωσε την ασκητική του ζωή στη φύλαξη των ιερών κειμηλίων, τα οποία αναπαύονται στη σπάνια βιβλιοθήκη που κόβει την ανάσα. Με την ίδια κομμένη ανάσα αντίκρισε ο Χριστόδουλος την Ιζαμπέλα Οντιτόρε, Ιταλίδα αρχιτέκτονα που βρέθηκε στο νησί. Οι μοίρες τους έσμιξαν δραματικά. Κι αυτό το σφιχταγκάλισμα έφτασε ως τον Πορφυρό Κώδικα, τον *Χριστό Ελκόμενο* του Ελ Γκρέκο και άλλα αριστουργήματα που μπήκαν ανάμεσά τους...

**ΜΙΑ ΣΥΝΤΑΡΑΚΤΙΚΗ
ΑΦΗΓΗΣΗ, ΒΑΜΜΕΝΗ
ΜΕ ΠΟΡΦΥΡΑ ΧΡΩΜΑΤΑ.**

ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗ

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 28506